

רשימת ספרות

אניס, ר. (1987). טכסונומיה של נטיות ויכולות של חשיבה ביקורתית. בתוך: י. הרפז (עורך ומתרגם), *חינוך לחשיבה ביקורתית*. ירושלים: הוצאת מאגנס - מכון ברנקו וייס לטיפוח החשיבה (1996, בדפוס).

ברנהולץ, ח., ואמיר, ר. (1985). מפות מושגים וכיצד משתמשים בהן? *עלון מורי הביולוגיה*, 98, 13-8.

ברש, ל., ופרנק, ש. (1979). תגליתו של אורי גבעון. רמת גן: הוצאת מסדה.

גריין, ד. (1993). פרופסור גולדמיינד וחבורת המוחות. מסע לשיפור החשיבה. ירושלים: מכון ברנקו וייס לטיפוח החשיבה.

דה-בונן, א. (1993). למד את ילדך לחשוב. ירושלים: מכון ברנקו וייס לטיפוח החשיבה.

הולט, ג'. (1964). כיצד נכשלים ילדים. רמת-גן: מסדה.

זוהר, ע., ווינברגר, י. (1995). חשיבה במדע: לקט פעילויות נלוות לתוכנית הלימודים בביולוגיה בחטיבת הביניים. ירושלים: המרכז להוראת המדעים.

לנדאו, א. (1990). האומץ להיות מוכשר. תל אביב: דביר.

לביא, צ. (1991). עיונים בחינוך עכשווי. חיפה: אח.

מקפק, ג'. (1990). המשמעות של חשיבה ביקורתית. בתוך: י. הרפז (עורך ומתרגם), *חינוך לחשיבה ביקורתית*. ירושלים: הוצאת מאגנס - מכון ברנקו וייס לטיפוח החשיבה (1996, בדפוס).

נוסבאום, י., ויחיאל, ת. (תשנ"ה). תפישות שגויות בהוראת המדעים. ירושלים: משרד החינוך והתרבות, גף הכשרת עובדי הוראה, מכון מופ"ת - מחקר ופיתוח תוכניות.

פרנקנשטיין, ק. (1970). שיקום האינטליגנציה החבולה. ירושלים: בית הספר לחינוך, האוניברסיטה העברית בירושלים.

פרנקנשטיין, ק. (תשל"ב). שחרור החשיבה מכבליה. ירושלים: בית הספר לחינוך, האוניברסיטה העברית בירושלים.

פרקינס, ד. (1989). האם מיומנויות קוגניטיביות הן תלויות הקשר? בתוך: י. הרפז (עורך ומתרגם), *אסופת מאמרים של דיוויד פרקינס (שם זמני)*. ירושלים: מכון ברנקו וייס לטיפוח החשיבה (1996, בדפוס).

פרקינס, ד. (1995א). יצירת תרבות של חשיבה. *חינוך החשיבה*, 1, 3-4.

פרקינס, ד. (1995ב). אינטליגנציה נלמדת ונטיות חשיבה. *חינוך החשיבה*, 2, 4-6.

רוזנבלום, י. (עורך) (1984). מאזן מים בייצורים חיים. ירושלים: מעלות, האגף לתוכניות לימודים.

- Resnick (Ed.), *Knowing, Learning and Instruction: Essays in Honor of Robert Glaser*, pp. 393-451. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Brumby, M. N. (1984). Misconceptions about the concept of Natural Selection by medical biology students. *Science Education*, 68, 493-503.
- Bruer, J. T. (1993). *Schools for Thought*. Cambridge, Mass.: The MIT Press.
- Campione, J. C., Brown, A. L., and Jay, M. (1993). Computers in a community of learners. In E. DeCorte, and M. Linn (Eds.), *Computer-based Learning Environments and Problem-solving*. *Journal of Educational Computing Research*, 9 (4), 579-596.
- Chance, P. (1986). *Thinking in the Classroom. A Survey of Programs*. New York: College Press.
- Chase, W. C., and Simon, H. A. (1973). Perception in Chess. *Cognitive Psychology*, 4, 55-81.
- Chi, M. T. H., Fletovich, P. J., and Glaser, R. (1981). Categorization and representation of physics problems by experts and novices. *Cognitive Science*, 5, 121-152.
- CTGV - Cognition and Technology Group at Vanderbilt. (in press). Looking at technology in context: a framework for understanding technology and education research. To appear in D. C. Berliner, and R. C. Calfee (Eds.), *The Handbook of Educational Psychology*. New York: Macmillan.
- De Bono, E. (1968). *New Think: The Use of Lateral Thinking in the Generation of New Ideas*. New York: Basic Books.
- Aronson, E. (1978). *The Jigsaw Classroom*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Ausubel, D. P. (1968). *Educational Psychology: A Cognitive View*. New York: Holt, Rinehart and Winston Inc.
- Ausubel, D. P., Novak, J. D., and Hanesian, H. (1978). *Educational Psychology - A Cognitive View*. New York: Werbel and Peck, 2nd. edition.
- Bloom, B. S. (1954). *Taxonomy of Educational Objectives. Handbook 1: Cognitive Domain*. New York: Longmans, Green and Co.
- Brown, A. L. (1978). Knowing when, where and how to remember: a problem of metacognition. In R. Glaser (Ed.), *Advances in Instructional Psychology*, vol. 1, pp. 77-165. New York: Academic Press.
- Brown, A. L., Ash, D., Rutherford, M., Nakagawa, K., Gordon, A., and Campione, J. C. (1993). Distributed expertise in the classroom. In G. Salomon (Ed.), *Distributed Cognitions*. New York: Cambridge University Press.
- Brown, A. L., and Campione, J. C. (1990). Communication of learning and thinking, or a context by any other name. In D. Kuhn (Ed.), *Developmental Perspectives on Teaching and Learning Thinking Skills. Contributions to Human Development*, 21, pp. 108-126. Basel: Karger.
- Brown, A. L., and Kane, M. J. (1988). Preschool children can learn to transfer: learning to learn and learning from example. *Cognitive Psychology*, 20, 493-523.
- Brown, A. L. and Palinscar, A. S. (1989). Guided, cooperative learning and individual knowledge acquisition. In L. B.

- for *Cognitive Modifiability*. Baltimore: University Park Press.
- Feurstein, R., Rand, Y., and Rynders, J. E. (1988). *Don't Accept Me As I Am*. New York: Plenum Press.
- Feurstein, R. et al. (1991). Intervention programs for retarded performers: goals, means, and expected outcomes. In L. Idol, and F. L. Beau (Eds.), *Educational Values and Cognitive Instruction: Implications for Reform*, pp. 139-175. New Jersey and London: Lawrence Erlbaum Associates.
- Gagne, R. M. (1974). *The Conditions of Learning*, 2nd edition. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Gardner, H. (1983). *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*. New York: Basic Books.
- Gardner, H. (1993). *Multiple Intelligences*. New York: Basic Books.
- Goldman, S. R., Petrosino, A. J., Sherwood, R. D., Garrison, S., Hicky, D., Bransford, J., and Pellegrino, J. (in press). Anchoring Science in Multimedia Learning Environments. To appear in S. Vosniadou, E. De Corte, R. Glaser, and H. Mandl (Eds.), *International Perspectives on the Psychological Foundations of Technology-based Learning Environments*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Gutman, A. (1987). *Democratic Education*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Hayes, J. R. (1978). *Cognitive Psychology*. Homewood, IL: Dorsey Press.
- De Bono, E. (1970). *The Dog-Exercising Machine*. London: Jonathan Cape.
- De Bono, E. (1973). *CoRT Thinking Lessons*. Blandford Dorset: Direct Educational Services Ltd.
- De Bono, E. (1985). *Atlas of Management Thinking*. Midd.: Penguin Books.
- de Groot, A. D. (1965). *Thought and Choice in Chess*. The Hague: Mouton.
- Dossey, J. A., Mullis, I. V. S., Lindquist, M. M., and Chamber, D. L. (1988). *The Mathematics Report Card: Are We Measuring Up?* Princeton, NJ: Educational Testing Service.
- Driver, R., Asoko, H., Leach, J., Mortimer, E., and Scott, P. (in press). Constructing scientific knowledge in the classroom. *Educational Researcher*.
- Ennis, R. H. (1962). A concept of critical thinking. *Harvard Educational Review*, 32, 83-111.
- Ennis, R. H. (1987). A taxonomy of critical thinking dispositions and abilities. In J. B. Baron, and R. J. Sternberg (Eds.), *Teaching for Thinking*, pp. 9-26. New York: Freeman.
- Ennis, R. H. (1989). Critical thinking and subject specificity: Clarification and needed research. *Educational Researcher*, 18 (3), 4-10.
- Ennis, R. H., Millman, J., and Tomko, T. N. (1985). *Cornell Critical Thinking Tests Level X and Level Z - Manual*. Pacific Grove, CA: Midwest Publications.
- Feurstein, R., Rand, Y., Hoffman, M. B., and Miller, R. (1980). *Instrumental Enrichment: An Intervention Program*

- Kuhn, T. S. (1962; 1970). *The Structure of Scientific Revolutions*. Chicago: Chicago University Press.
- Landau, E. (1979). The Young Person's Institute for the Promotion of Art and Sciences, Tel-Aviv. In J. Gallager (Ed.), *Gifted Children Reaching Their Potential*. Jerusalem: Kollek.
- Larkin, J. H. (1982). The cognition of learning physics. *American Journal of Physics*, 49, 534-541.
- Lawson, A. E., Abraham, M. R., and Renner, J. W. (1989). *A Theory of Instruction: Using the Learning Cycle to Teach Science Concepts and Thinking Skills*. NARST (National Association for Research in Science Teaching) Monographs, 1.
- Lipman, M. (1974; 1982). *Harry Stottlemeier's Discovery*. Upper Montclair, NJ: Montclair State College, The Institute for the Advancement of Philosophy for Children.
- Lipman, M. (1985). Thinking skills fostered by philosophy for children. In J. W. Segal, S. F. Chipman, and R. Glaser (Eds.), *Thinking and Learning Skills*, vol. 1. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- McMillan, J. H. (1987). Enhancing college students' critical thinking: a review of studies. *Research in Higher Education*, 26, 3-29.
- McPeck, J. E. (1981). *Critical Thinking and Education*. Oxford: Martin Robertson.
- McPeck, J. E. (1990). *Teaching Critical Thinking - Dialogue and Didactic*. New York: Routledge.

- IAPC - Institute for the Advancement of Philosophy for Children (1989a). *Philosophy for Children: Where Are We Now*. Upper Montclair, NJ: Montclair State College.
- IAPC - Institute for the Advancement of Philosophy for Children (1989b). *Philosophy for Children: Where Are We Now*. Supplement no. 2. Upper Montclair, NJ: Montclair State College.
- Inhalder, B., Piaget, J. (1958). *The Growth of Logical Thinking from Childhood to Adolescence*. New York: Basic Books.
- Johnson-Laird, P. N. (1983). *Mental Models*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Judd, C. H. (1908). The relation of spatial training to general intelligence. *Educational Review*, 36, 28-42.
- Kuhn, D. (1989). Children and adults as intuitive scientists. *Psychological Review*, 96, 647-689.
- Kuhn, D., Amsel, E., and O'Loughlin, M. (1988). *The Development of Scientific Thinking Skills*. Orlando, FL: Academic Press.
- Kuhn, D., Garcia-Mila M., Zohar, A., and Anderson, C. (1995). *Strategies of Knowledge Acquisition*. Monographs of the Society for Research in Child Development (MSRCD), serial no. 245, vol. 60 (4). Chicago: University of Chicago Press.
- Kuhn, D., Schauble, L., Garcia-Mila, M. (1992). Cross-domain development of scientific reasoning. *Cognition and Instruction*, 9 (4), 285-327.

- Pólya, G. (1954). *Mathematical and Plausible Reasoning*, vol. 2. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Pólya, G. (1957). *How to Solve It: A New Aspect of Mathematical Method*. 2nd. edition. Garden City, NY: Doubleday.
- Pólya, G. (1962). *Mathematical Discovery*, vol. 1. New York: Wiley.
- Posner, G. J., Strike, K. A., Hewson, P. W., and Gertzog, W. A. (1982). Accommodation of a scientific conception: toward a theory of conceptual change. *Science Education*, 66 (2), 211-227.
- Resnick, L. (1987). *Education and Learning to Think*. Washington D.C.: National Academy Press.
- Resnick, L., and Klopfer, L. (1989). Toward the thinking curriculum: an overview. In L. Resnick, and L. Klopfer (Eds.), *Toward the Thinking Curriculum: Current Cognitive Research*. Yearbook of the Association for Supervision and Curriculum Development (ASCD).
- Rosato, N., Gitomer, D., and Duschl, R. (in press). Showing understanding and revising ideas: strategies for developing science portfolios. *Science Teacher*.
- Salomon, G., and Perkins, D. N. (1987). Transfer of cognitive skills from programming: when and how? *Journal of Educational Computing Research*, 3, 149-169.
- Salomon, G., and Perkins, D. N. (1989). Rocky roads to transfer: rethinking mechanisms of a neglected phenomenon. *Educational Psychologist*, 24 (2), 113-142.

- Mitchell, R. (1992). *Testing for Learning: How New Approaches to Evaluation Can Improve American Schools*. New York: The Free Press.
- Mullis, I. V. S., and Jenkins, L. B. (1988). *The Science Report Card: Elements of Risk and Recovery*. Princeton: Educational Testing Service.
- Mullis, I. V. S., and Jenkins, L. B. (1990). *The Reading Report Card, 1971-1988: Trends from the Nation's Report Card*. Office of Educational Research and Improvement, US Department of Education.
- Newell, A., and Simon, H. (1972). *Human Problem Solving*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Nickerson, R., Perkins, D., and Smith, E. (1985). *The Teaching of Thinking*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Norris, S. P., and Ennis, R. H. (1989). *Evaluating Critical Thinking*. CA: Midwest Publications.
- Palinscar, A. S. (1993). Pursuing scientific literacy in the middle grades through collaborative problem solving. *The Elementary School Journal*, 93 (5), 643-658.
- Paul, R. (1992). *Critical Thinking*. Santa Rosa, CA: The Foundation for Critical Thinking.
- Perkins, D. N. (1992). *Smart Schools - From Training Memories to Training Minds*. New York: The Free Press.
- Perkins, D. N., and Salomon, G. (1989). Are cognitive skills context-bound? *Educational Researcher*, 18 (1), 16-25.
- Piaget, J. (1948; 1974). *To Understand Is to Invent: The Future of Education*. New York: Viking.

- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. M. Cole, V. John-Steiner, S. Scribner, and E. Souberman (Trans. and Eds.). Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Watson, G., and Glaser, E. M. (1964). *Watson-Glaser Critical Thinking Appraisal*. New York: Harcourt, Brace and World.
- Zohar, A. (1994). Teaching a thinking strategy: transfer across domains and self-learning versus class-like setting. *Applied Cognitive Psychology*, 8 (6), 549-564.
- Zohar, A. (in press). Transfer and retention of reasoning skills taught in biological contexts. *Research in Science and Technological Education*.
- Zohar, A., and Tamir, P. (1993). Incorporating critical thinking within a regular highschool biology curriculum. *School Science and Mathematics*, 93 (3), 136-140.
- Zohar, A., Weinberger, Y. and Tamir, P. (1994). The effect of the biology critical thinking project on the development of critical thinking. *Journal of Research in Science Teaching*, 31 (2), 183-196.

- Schauble, L. (1990). Belief revision in children: the role of prior knowledge and strategies for generating evidence. *Journal of Experimental Child Psychology*, 49, 31-57.
- Scheffler, I. (1973). *Reason and Teaching*. London: Routledge and Kegan Paul.
- Siegel, H. (1988). *Educating Reason: Rationality, Critical Thinking and Education*. New York: Routledge, Chapman and Hall Inc.
- Siegler, R. S., and Jenkins, R. (1989). *How Children Discover New Strategies*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Strauss, S. (1993). Teachers' pedagogical content knowledge about children's minds and learning. *Educational Psychologist*, 28 (3), 279-290.
- Strauss, S., and Shilony, T. (1994). Teachers' models of children's minds and learning. In L. A. Hirshfeld, and S. A. Gelman (Eds.), *Mapping the Mind. Domain Specificity in Cognition and Culture*, pp. 455-473. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tamir, P. (1985). The Israeli "Bagrut" Examination in Biology Revisited. *Journal of Research in Science Teaching*, 22(1), 31-40.
- Thorndike, E. L. (1913). *Educational Psychology* (Vol. 2). New York: Teachers College, Columbia University.
- Thorndike, E. L., and Woodworth, R. S. (1901). The Influence of improvement in one mental function upon the efficiency of other functions. *Psychological Review*, 8, 247-261.
- Von Glaserfeld, E. (1995). *Radical Constructivism: A Way of Knowing and Learning*. London and Washington: The Palmer Press.

יכולת חשיבה נתפסת לעתים כדבר מולד. אך לאחרונה הולך ומתברר כי אפשר לשפר את היכולות הבסיסיות שבני אדם נולדים איתן, בעזרת חשיפה לסביבה מעודדת ומגרה לחשיבה. בנייתן של סביבות כאלה היא עניין מורכב, ובשנים האחרונות אנו עדים לנסיונות רבים, בישראל וברחבי העולם, לעצב תנאים מתאימים לפיתוח החשיבה של תלמידים בני גילאים שונים ובעלי רקע שונה ומגוון. ספר זה מציג ומסביר את הסוגיות ואת הבעיות המרכזיות בדרך המורכבת המובילה לפיתוח החשיבה. הספר נשען על מיטב הספרות העדכנית בתחום, והוא מיועד לכל הרוצים להבין את המהפיכה אשר לה אנו עדים כיום בתחום ההוראה והלמידה.

ענת זוהר היא בעלת תואר ראשון בפילוסופיה ובביולוגיה, תואר שני בגנטיקה ותואר שלישי בהוראת המדעים, מהאוניברסיטה העברית בירושלים. לאחר השתלמות מקצועית במחלקה לפסיכולוגיה התפתחותית באוניברסיטת קולומביה בניו יורק, שבה לירושלים כדי לעסוק בפיתוח תוכניות לימודים, בהנחיית מורים ובמחקר והוראה אקדמית בתחום החשיבה. כיום היא מלמדת בבית הספר לחינוך של האוניברסיטה העברית, ומרכזת את פרויקט "חשיבה במדע".

מכון ברנקו וייס לטיפוח החשיבה הוקם בידי משרד החינוך לפני כחמש שנים. המכון מפתח חומרי למידה בתחומי חשיבה שונים, מאמן מורים ומנחים לשימוש בחומרים אלה בכיתות ומקיים הוראה ישירה של חשיבה לילדים מכל הגילים במערכת החינוך. המכון עוסק גם בהוצאה לאור של ספרים מתורגמים ומקוריים העוסקים בחשיבה.

